

Poszthumán álmaink

Warren Ellis & Darrick Robertson Transmetropolitan képregénye

1 LAGRANDEUR, Kevin, *What is the Difference between Posthumanism and Transhumanism?*, *Ethical Technology*, 2014. júl. 28, az Institute for Ethics and Emerging Technologies honlapján.
<http://ieet.org/index.php/IEET/more/la-grandeur20140729>

Poszthumán & cyberpunk világok

Az ember(iség) jövőjéről szóló futurologiai előrejelzések izgalmas kísérletek, benépesítik a tudományos-szakmai világot csakúgy, mint a művészeteket. A tudományos-fantasztikus irodalom az egyik legaktívabb jövőgyár körülöttünk, úgy lapozgathatunk a víziók közt, mintha színpalettát tallóznánk.

A teremtő technológia olyan dimenziókat nyitott meg előttünk, melynek létezésére nem is gondoltunk volna pár évtizeddel, egy évszázaddal korábban. Potenciális létmódjaink megsokszorozódtak, az emberi evolúció következő fázisa azonban még nem egyértelmű, tágas tér adódik fiktív jövőnk benépesítésére különböző elméletekkel. Válasszunk szét két terminust, a *poszthumanizmust* és a *transzhumanizmust*, mely két különböző perspektívából tekint a világra.

„A transzhumanizmus egy projekt az emberi faj módosítására bármilyen magas szintű tudományos módszer segítségével, beleértve a genetikai tervezést, a digitális és biotechnológiát”¹ – írja Kevin LaGrandeur. A felvilágosodásig, humanizmusig visszavezethető irányzat centrumában az ember áll. A fő szempont a normál emberi funkciók és adottságok jobbítása, fejlesztése, kiterjesztése. Az emberi agyműködés és érzékelés fokozása, az emberi életminőség (egészség, élethossz) javítása áll középpontban, nem pedig emberi minőségeink alárendelése más, fejlettebb életformák lehetőségének. A *poszthumán* kifejezést ők az ember következő stádiumának tartják, hipotetikus fogalom egy majdani „új-emberre”.

Ezzel szemben a poszthumanizmusban az ember nem élvez prioritást, felszámolódik az antropocentrikus elmélet. A fő szempont az intelligens rendszer, mely képes a tudatosságra, empátiára. Ily módon az ember nemcsak meghaladható, hanem hátra is hagyható, csakúgy, mint az emberi alak, test. Állatok, gépek, földönkívüli létformák, nem-antropomorf teremtmények mind alakító alannyá válhatnak a poszthumán jövőben. „A poszthumánt állapotként definiálhatjuk, amelyben az ember és az intelligens technológia egyre inkább összefonódik”² – állítja Grandeur. És valóban, az irányzatok szétágaznak azon a ponton, hogy a poszthumanizmus szerint a poszthumán már köztünk jár, mi magunk is azok vagyok. „A transzhumanizmus emlékeztet minket, hogy testünk és társadalmunk szisztematikusan megváltoztatható a technológiával. A poszthumanizmus emlékeztet

minket arra a számtalan változóra és hangra, amelyet meg kell hallanunk, a technológia hatásait is figyelembe véve.”³

Ismerve Gibson és Warren Ellis munkásságát, mindkét irányzatból meríthetünk, mégis, elsősorban a poszthumanizmus nézeteire támaszkodunk az elkövetkezőkben.

Tehát a poszthumanizmus – mint technológiai és kulturális koncepció – megkérdőjelezi korunk ember-felfogását. A poszthumán szemlélet elsődleges célja a domináns diskurzusok felülírása, és egy új paradigma felállítása.

A poszthumanizmus a „fix, autonóm, autentikus, koherens és univerzális”⁴ létezőként tételezett ember kritikáját fejti ki. A többségi társadalom által normativizált valóságunkban ez a rögzített emberkép *természetes* tényként adódik, pedig valójában egy konstruált, mesterséges fogalom, s mint ilyen: meghaladható, alakítható, újragondolható, csakúgy, mint a határok, melyek körbezárják és kijelölik értelmezési tartományát. A poszthumán elfogadja és propagálja a technológiai fejlesztéseket, legyenek ezek biológiai, kémiai vagy fizikai természetűek, természetes eredetűek vagy mesterségesek, mert minden eszközt felhasználhatónak tart az ember biológiai korlátainak felszámolására, és új létezők és létmódok teremtésére.

Donna Haraway *Simians, Cyborgs, and Women: The Reinvention of Nature* c. könyvében a kiborgot mint megszemélyesített eszmét használja poszthumán elveinek demonstrálásához. „Ember és test, állat és ember, organizmus és gép, köz és magán, természet és kultúra, férfiak és nők, primitív és civilizált – ezek a dichotómiák mind ideologikusan megkérdőjelezhetők.”⁵ A kiborg ezen határok áthágásakor tűnik elő. A demarkációs vonalak érvényességének hatályon kívül helyezésével mód nyílik egy fluid világfelfogásra, ahol a bináris gondolkodást felváltja egy decentralizált, posztmodern definíció. Bán Zsófia is hasonló következtetésekre jut, mikor a cyberpunk világokat vizsgálja: „a cyberpunk a maga sajátos »paradox realizmusával«, a posztindusztriális, posztmodern társadalom valóságából merítve olyan, korábban alapvető paradigmáknak számító ellentétpárokat kérdőjelez meg, mint: tér/idő, hímnemű/nőnemű, organikus/inorganikus, eredeti/másolat, természetes/művi, emberi/nem emberi, valóság/képzelt, élet/halál stb.”⁶

A cyberpunk művészet a science fiction alműfajaként a *spekulatív fikció* kategóriájába tartozik. Az SFMAG-tól átvett definíció értelmében „a »spekulatív művészet« kifejezést gyűjtőfogalomként használjuk, amely magában foglalja a sci-fit, a fantasyt, a mágikus realizmust, a cyberpunkot, a horrort és számos egyéb alzsánert. Számunkra a spekulatív művészet olyan látás- és kifejezőmódot jelent, amely a fantasztikus, a szürreális és az abszurd eszközeivel mond el valami fontosat rólunk és környezetünkről. A spekulatív művészet elgondolkodtat, új és szokatlan szemszögből mutatja meg a régit és a frisset egyaránt: megérteti velünk azt a világot, amiben élünk és mesél arról, ami még csak lehetséges.”⁷ Ezt azzal lehetne kiegészíteni, hogy

2 Uo.

3 Scott, Kristi, *Transhumanism vs. /and Posthumanism, Ethical Technology*, 2011. júl. 14, az Institute for Ethics and Emerging Technologies honlapján. <http://ieet.org/index.php/IEET/more/scott20110714>

4 Theresa Heffernan idézi RÜBSAAM, Alix: *Frictions in the Posthuman: Putting Posthumanism into Practice in Science Fiction*, 8. <https://amsterdam.academia.edu/AlixR%C3%BCbsaam>

5 Idézi Rüksaam, 6.

6 BÀN Zsófia, *Emlékek húsról és vérről: A cyberpunk befejezetlen jövőképei – Idegen univerzumok: Tanulmányok a fantasztikus irodalomról, a science fictionról és a cyberpunkról*, szerk. H. NAGY Péter, Dunaszerdahely, Liliium Aurum, 2007, 173.

7 Az SFMAG honlapja: <http://sfmag.hu/impresszum/>

8 DÖBÖRHEGYI
Ferenc, *A nem
more/ális igazság-
ról: A science fiction
néhány
(irodalom)elméleti
problémájának váz-
lata = Idegen uni-
verzumok*, 108.

9 Saját szóalkotás.

10 Döbörhegyi uo.,
107–108.

11 Veronica
Hollinger idézi
KLAPCSIK Sándor,
*Cyber – punk: a
médiakultúra nem-
zedéke és Phillip K.
Dick = Idegen uni-
verzumok*, 140.

az általunk ismert valóságtól való elkülönbözödés – melyet értelmezhetünk Darko Suvin *nóvum* terminusával is – a „megjelenített világ szerkezetének”⁸ alapvető része, meghatározza e fiktív világ alapjait, ily módon központi narratívaképző, cselekményszervező elem. Amennyiben ez a *nóvum* az ember és a technológia fúziójának ontológiai kérdéseit jelenti, akkor a poszthumanizmus elkerülhetetlenül belép a diszkurzusba. Elsősorban azért, mert a művek fő mozgatórugói olyan ontológiai kérdésfeltevések, mint: Mi az ember? Hogyan internalizáljuk technikai fejlesztéseinket? Meddig terjeszthetők ki képességeink? Hogyan alakul a társadalmi lét a technológia segítségével? Milyen hatással van öndefiníciónkra az öntudatra ébredő technológia? Ezekre a kérdésekre a poszthumanizmus is keresi a választ, paradigmájában központi fontosságúak a nyitottság kódjai, melyek a négy konceptuális égtáj: jelen-jövő, realitás-fikció horizontjaiig nyúlnak.

A tudományos fantasztkumban tételezett jövőhipotézisek (mivel csak feltételezések) mindig szubjektívek. Megfigyelhető a technofil és technofób retorikák váltakozása, melyekben azonban sosem a technológia kap előjelet, hanem az emberi felelősség/felelőtlenység kerül a középpontba. Az „*onto-tech paradoxon*”⁹ lényege a technológiával és a technicizált léttel szembeni ambivalens attitűd. Mivel a technológia megnöveli hatóerőnket, eszközei által gyökeresen megváltoztathatjuk környezetünket: a tündöklés és pusztulás végletei között számos út kínálkozik az emberiség és az egyéni ember számára. A kérdés az, hogy az egyén és közösség szintjén is jelentkező értékválság, a rettenetes helyzetfelmérési készség és a folyamatos kontrolvesztés, az egzisztenciális válság, a személyes értékek elértéktelenedése, amelyet megélünk ezekben a globalizált és urbanizálódott világokban, egy meghaladható krízisállapot-e, vagy további válságokhoz vezet. Míg *technofil* oldalunk idealizálja a jövőt, *technofób* énünk rémképekben jeleníti meg szorongását – miközben folyamatosan foglalkoztat (frusztrál) minket az e folyamatokra ható emberi tényező. Döbörhegyi Ferenc erről így vélekedik: „A science fiction »ontológiai meghatározottsága« mellett szólhat az is, hogy a technikának tulajdonított »természetfölötti« erők birtoklásának lelkesítő tudatával egy időben megjelenik az aggodalom és a bizonytalanság amiatt, hogy az ént és a testet végérvényesen elnyelheti maga-teremtette technológiai és (az ehhez szorosan kapcsolódó) társadalmi arzenálja.”¹⁰ Hasonló következtetésre jut Veronica Hollinger is, a poszthumanizmus és a cyberpunk szakavatott ismerője: „a cyberpunkként számon tartott szövegek egyszerre ünneplő és aggódó érdeklődést fejeznek ki az újfajta technológia iránt, valamint ezek azonnali – azaz közvetlen [unmediated] – hatásait illetően az emberi létre; oly mértékben, hogy gyakran magát a 'valóságot' is megkérdőjelezi.”¹¹ Onnantól, hogy a cyberpunk ember- és földközeli tematizálja ezt a paradoxont, és behoz olyan elemeket, mint a test túllépése, a halál kiiktatása, a szimulákrum világok egymásra helyezése, a személyiség lezártágának felszámolása, óhatatlanul beránt minket egy posztmodern világszemléletbe, melynek elmosódó határai mentén ez az onto-tech paradoxon életre kel.

A Transmetropolitan világa is olyan cyberpunk, poszthumán világ, amelyben az ember „zárt”, preskriptív paradigmája meghaladottá vált, és a poszthumán felfogás értelmében mindenkinek jogában áll szabadon megalkotnia magát.

Warren Ellis és Darrick Robertson: Transmetropolitan

„Mi lenne, ha minden utcát
nyolc, nyolcvan, nyolcszáz
különböző kultúrára, sebességre,
fényre hasíthatnál egy eszméletlen taxi út alatt?”¹²

Warren Ellis

A *Transmetropolitan* képregény 1997-től 2002-ig jelent meg havi gyakorisággal először a DC szárnyai alatt, először a Helix (#1-7) majd a Vertigo (#8-60) gondozásában. Alkotói Warren Ellis (író), Darick Robertson (rajzoló), további közreműködők Rodney Ramos (kontúrok), Nathan Eyring (színezés). Ezt később kiadták tizskötetes graphic novelként, melyhez két különszám is társult, az *I Hate It Here* és a *Filth of the City*.

A 23. századi disztópikus jövőben Spider Jerusalem gonzó újságíró követjük nyomon. Spider tudósításaiban felfedi a poszthumán metropolisz szennyes sztorijait, aktív szerepet vállal több konfliktusban mialatt tudósít, és kompromisszummentes, durván őszinte stílusában részletesen elénk tárja, ahogy hősként/antihősként átgázol a jövőn, és a jövő átgázol az emberen. Mégis, minden fertő mélyén valahol ott lapul az izgalmas, végemberi lét gyönyöre: az érzékszerveinket túltöltő, élő, pulzáló, őrjöngő élet.

A tanulmányban az első tizenöt szám tartalmából válogatva adok bevezetést a *Transmetropolitan* poszthumán tematikáiba.¹³

Nézőpont

„Már rég megtanultam, hogy a valóság sokkal furcsább, mint bárkinek a képzelete.”¹⁴

Hunter S. Thompson

Ellis vállaltan Hunter S. Thompsonról formázta Spider Jerusalem karakterét. Arról a Hunter S. Thompsonról, aki fiatalkorában belevetette magát a beat mozgalom hedonista világába, a *Times*-nak dolgozott mindeneként, és képes volt többször is legépelni F. S. Fitzgerald *A nagy Gatsby*-jét és Hemingway-től a *Búcsú a fegyverektől*-t, hogy átélje, átérezze

12 ELLIS, Warren, *Subway = Transmetropolitan*, Issue #1, 26.
<http://www.hellocomic.com/transmetropolitan/c1/p1>

13 Minden itt fellelhető fordítás saját fordítás. A 15 szám megegyezik az első két graphic novel kötet tartalmával, kiegészítve az egyes számokban található, online hozzáférhető extrákkal. Az első kötet ingyenesen olvasható online a Hello Comic oldalán.

<http://www.hellocomic.com/transmetropolitan/c1/p1>

Volume I. “Back on the Street”

Issue #1: The Summer of the Year (1997.09.01), 1-29.

Issue #2: Down the Dip (1997.10.01), 30-51.

Issue #3: Up On the Roof (1997.11.01), 52-72.

Volume II. “Lust for Life”

Issue #4: On the Stump (1997.12.01), 1-25.

Issue #5: What Spider Watches on TV (1998.01.01), 26-47.

Issue #6: God Riding Shotgun (1998.02.01), 48-71.

Issue #7: Boyfriend is a Virus (1998.03.01), 72-92.

Issue #8: Another Cold Morning (1998.04.01), 92-114.

Issue #9: Wild in the Country (1998.05.01), 115-137.

Issue #10: Freeze Me with Your Kiss I. (1998.06.01), 138-159.

Issue #11: Freeze Me with Your Kiss II. (1998.07.01), 160-181.

Issue #12: Freeze Me with Your Kiss III. (1998.08.01), 182-203.

14 „I learned a long time ago that reality was much weirder than anyone’s imagination.” Hunter S. Thompson
<http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/h/huntersther588279.html>

15 Ellis, uo.

16 Ellis, uo.

a stílusukat. Megírta a *Rumnapló* című regényét, majd megjelent a *Hell's Angels: A vad rege az Angyalokról* c. könyve, amely feldolgozta a hírhedt motoros bandával töltött egy évét. Az aspeni seriffválasztáson használta először védjegyét, a gonzó öklöt, és első gonzó cikkét a Kentucky Derbyről írta (*The Kentucky Derby Is Decadent and Depraved*, 1970), amivel az ellenkultúra ikonjává vált. *Őrült utazás az Amerikai Álom fellegvárában* (*Fear and Loathing in Las Vegas: A Savage Journey to the Heart of the American Dream*) című könyvéből (és az erről készült filmből) beleláthatunk, ki is volt Thompson: egy politizáló, nagyszájú, kezelhetetlen alak, aki egy életen át küzdött az alkoholizmussal, drogfüggőséggel és depresszióval. Mégis vállalta, hogy a fajsúlyos sztorik mélyére merül, és ha térdig gázol is a mocskokban, de olyasmit hoz vissza onnan, amiről bizonyon meri állítani: igazság. Ennek az új újságírásnak adta a gonzó nevet ('fényes ösvény'), melyet a kísérletezés, a radikális szubjektivitás és szókimondás jellemez.

Ellis még számos más újságíróat említ, akik inspirálták őt: H. L. Mencken, Tom Wolfe, Chris Roberts, Bob Woodward, Jean Stein, George Plimpton, Nick Broomfield, kiknek tevékenységében a következő alapigazságot fedezte fel: „Egy elértéktelenedett valutával kereskednek, egy elemeiben relativizált fogalommal: az igazsággal. Az igazságot keresik a helyzetekben, bármely helyzetben, és könyörtelen intellektussal ássák azt elő. És mi figyelmen kívül hagyjuk őket, úgy teszünk, mintha élhetnénk igazság nélkül. Túlélhetünk, persze. De nem élhetünk nélküle.”¹⁵

Spider Jerusalem egy megkeseredett újságíró. Egy férfi, akinek megveszekedett rossz természete van, de gátlástalanságát és jó szímatát annak szolgálatába állítja, hogy piszok jó cikkeket és tudósításokat írjon, mert identitásának központja az, hogy újságíró. Ezzel azonosul, enélkül senki. Személyiségének hasadtságát az okozza, hogy a kemény külső ellenére Spider egy instabil személyiség: idealista és cinikus, aki utálja az embereket, de szereti az emberiséget. Aki gyűlöli a szagörvényt, a médiacunamit, a vallásvásárokat, de lelkesedik a Városért és a városi létért. És ami a legfontosabb: kötelességének érzi, hogy messiásként üvöltse a városlakók képébe saját romlottságukat, még akkor is, ha az ebből visszacsapó imádat és gyűlölet felőrli a szétkopotott idegrendszerét, és depresszióba taszítja őt. Nem véletlen, hogy rovatának címe: „*Utálok itt lenni*” (I Hate It Here).

A *Transmetropolitan*ban kibontakozó egyszerű narratíva (mint epizódok láncá összekapcsolva egy fókuszált láncná) keretes szerkezetű, abban az értelemben, hogy Spider Jerusalem leereszkedik a hegyekből, vissza a városba, hogy kiegyenlítse tartozását, és megírja a könyveket, amelyekre leszerződött, majd a végén ismét visszavonul hegyi otthonába, önkéntes száműzetésbe.

Ellis kijelenti (és Spider is a 42. számban kimondja, ha magunktól nem jöttünk volna rá), hogy „ennek a városnak nincs neve, nincsenek határai, és senki nem tudja, milyen évet írnak”.¹⁶ Mégis, a narrátortól

megkapjuk a szükséges koordinátákat, amely segít kontextusba helyezni a történetet. Mindig elegendő információt kapunk ahhoz, hogy kijelölődjön a diskurzus „itt és most”-ja, az egyes epizódokat és szövegegységeket összehangoljuk a szituációkkal és pozicionáljuk őket egymáshoz képest. Ez a homodiegetikus narrátor pedig nem más, mint Spider Jerusalem. Azonban nézőpontja, a történettel szemben kialakított attitűdje és tétélezett „olvasó” váltakozása egy komplex helyzetet teremt.

A vizuális tagolásnak köszönhetően egyértelműen kijelölődnek a történet és a szöveg szintjei.

A.) Képek: a valósághatásért felelős elemek. A panelekre bontott oldalakon megjelenő „illusztrációk” nem igazán illusztrációk. A képre-gény alkotási folyamatában először a szöveggönyv készül el, de ez a képalkotóval való szoros kollaborációban véglegesítődik. Ideális esetben a kép támogatja a szöveget és a szöveg a képet, de mindkét médiumnak elég kifejezőerővel kell bírnia ahhoz, hogy egyedül is megállja a helyét, és autonóm műalkotásként is értelmezhető legyen. Textus és kép együtt adják azt, ami történetként összeáll az olvasóban.

B.) Spider belső monológja: sárga alapú, egyenes szegélyű négyzetkockában megjelenő szövegrészek, melyekben Spider folyamatosan kommentálja a helyzeteket, közli, épp mi a helyzet, és ő ezzel milyen viszonyban áll. Máskor függő beszéd formájában idéz be plusz információkat más szereplőktől, így „szövegen kívüli” háttéreményekről is értesülhetünk. Ugyan Spider gondolatai és helyzetértelmező kommentárjai feltáru-
lnak előttünk, tudatosítanunk kell magunkban azt, hogy a belső fokalizáció értelmében a szereplővel való együttlátás mindig csak korlátozott lehet, és még véletlenül sem szabad azzal áltatnunk magunkat, hogy bármiféle objektív valóból részesülünk.

C.) Dialógusok: a szövegbuborékokkal jórészt Spider beszélgetéseinek lehetünk tanúi. Ritkább esetben elhangzanak olyan dialógusok, melyeknél Spider nincs jelen, ezek módosítják a nézőpontot, általában azért, hogy megmutassák Spider motivációinak, önértelmezéseinek egy másik oldalát.

D.) Cikkek és tudósítások: Spider egész városbeli tartózkodásának célja, hogy megírja a könyveket, amikre leszerződött. Azonban addig is biztosítania kell megélhetését, és a Word alkalmazásában ír tárcákat, beszámolókat szabadon választott témáiból. Ezeket sárgás-zöl-
des, hullámos szegélyű téglalapokban találjuk.

E.) Egyéb források: mind Darrick Robertson feliratai (utcatáblák, hirdetőfeliratok, falfirkák, márkajelzések stb.), mind a recés szövegbuborékokban feltűnő elhangzó tévés híradások hozzájárulnak a kontextus gazdagításához, a történet cizellálásához.

Ezek a képi és szöveges elemek konstruálják a *Transmetropolitan* színes világát.

17 ELLIS, Warren – ROBERTSON, Darrick, *Lust for Life, Transmetropolitan*, Vol II, Vertigo Comics, 1998, 4.

18 Vol II, 4.

A Transient-lázadás

Egy poszthumán világot arról ismerni meg, hogy a test zárt paradigmája felszámolódtott, és elfogadott tényré válik az önkiteljesítés bármilyen módja. A *Transmetropolitan*ben a testmodifikációnak kiterjedt hagyománya van, mely az eszmék által vezérelt életmódoktól a divathóbortokon át a vallási meggyőződéséig jelen van. Ennek megvalósításának egyik módja a „temping”, azaz az átmeneti morfo-genetikus modul

(temporary morpo-genetic plug-ins) beültetése, amely lehetővé teszi az átmeneti fajváltoztatást.

Erről maga Spider számol be egy cikkében. „Tegnap, itt a Város kel-lős-közepén, láttam egy farkast átalakulni egy orosz ex-tornásszá, majd átnyújtotta egy hatalmas férfinak a névjegykártyáját, amin az állt: „az Ön személyi transzhumán testőr ribanca! *Sterilizált belsőszervek! Minden hitelkártyát elfogadok!* A férfi harci rákokat viselt az arcán, és hetvenöt komodói sárkányon járt lábak helyett. És szexelni kezdtek. Pont előttem. Hat komodói sárkány pedig napalmot köpött az új cipőmre.”¹⁷

A jelenség radikalitása és anarchizálódása számos szöveghelyen túllép az „egzotikum” kategóriáján, és társadalmi elégedetlenséget szül. Spider ezt így értékeli: „szóval miért kell nekem eltűnnöm ezt a mocskos szart a saját küszöbömön? Hogy a szép, új lakásom bűzölög a nedves szőrtől és izzó sárkányköpöttől, sőt, szerintem az egyik rák párosodott a lábtörölmmel. Egyfolytában átkozódik rám erős mexikói akcentussal. Talán le is kell lövetnem. Ha szeretnétek engem, még ma megölnétek magatokat.”¹⁸

A felháborodott cikkből kitűnik, hogy itt már nyoma sincs a mitikus világképben még jelenlévő hübrisznek. Nem tekintik természetellenes bűnnek a testmodifikációt, melyért megtorlás járna. Egyszerűen annyi az elvárás, hogy csináljon mindenki, amit akar, de ne zavarja köreimet (avagy csinálja otthon, a négy fal között).

A *Transmetropolitan* első három számában a Transient-lázadás történetét ismerhetjük meg. A *transient* jelentése 'átmeneti', főnévi alakban *transience*, azaz 'átmenet'. A transient közösség tagjai egy sajátos metamorfózison mennek át: emberi DNS-üket földönkívüli DNS-el keresztezik – véglegesen. Ez példánélküli eljárás, méghozzá két okból. Először is, mert úrlényektől vásárolt DNS-ről van szó, azaz ez már túl van a farkasok és komodói sárkányok világán, túl minden

földin és emberin. Másrészt nem megszakítható, visszacsinálható – sőt még csak nem is tesztelt. Maga az egész közösség egy kísérleti csoport, akik vállalták, hogy megjárják a metamorfózis kálváriáját. Azonban itt kettős ellenállásba ütköztek: az emberek elutasításába és a megváltozott igényeik figyelmen kívül hagyásába.

Fred Christ, az ex-zenekari menedzserből messiássá avanzsált kóklér vállalja vezetésüket, hogy megküzdjenek a tolerancia kettős gátjával. Spidernek adott interjújában Christ elmagyarázza, miért kell erőszakosabb eszközökhöz nyúlnia a Transient-mozgalomnak. „A Transcience arról a jogodról szól, hogy megváltoztathasd a fajodat. Azzal, hogy megváltozik a fajod, átalakul a látásmódod, és megváltoznak a szükségleteid. A pofonegyszerű tény az, hogy a Városi Központot egyáltalán nem érdeklik a szükségleteink.”¹⁹

Távoli példa ugyan, de a transzneműek is hasonló problémákkal küzdenek jelenünkben, mint a „transzfajúak” a jövőben. Ugyanis megváltozott biológiai nemüket és az ezzel járó társadalmi nem-váltást a társadalmi többség nem kívánja tolerálni, a közintézmények pedig nem biztosítják szükségleteiket. Gondoljunk csak a közintézményekbe került transzneműek és transzszexuálisok elhelyezésére (férfi vagy női szekció), hormonkezelésük megtagadására, és az őket érő vádakra, miszerint „természetellenesek” és „elfajzottak”. Spider is – aki ugyan általános szolidaritást vállal velük – „test-perverzeknek” és „divatáldozatoknak” nevezi őket, akik „csak nagy gyerekek, akik azt hitték, poén lenne egy idegen testben élni”.²⁰

Az, hogy ki minek titulálja a testmódosító műveletek széles skáláján levő teljesen különböző eseteket (divathóbort, örület, identitás-válság, énkép-helyreállítás stb.), az változó, de ami tényleg pejoratív kontextusba helyezi a Transient-eket, az épp cél nélküliségük. Egyetlen épkezláb érvt sem olvashatunk arról, miért jó ez. Spider felteszi a kérdést vezetőjüknek:

„Mik a valódi előnyei annak, hogy egy teljesen jó emberi testet véglegesen egy idegen testbe torzítotok?” Fred Christ válasza így hangzik: „Azt még mi is próbáljuk kitalálni. Az átalakulás nagyon lassú – nincs egy befejezett Transient sem az Angels 8-ban.”²¹ Majd más helyen: „mi szó szerint *testek között* létezőnk”.²² Ennek ellenére végtelen lehetőségek tárháza rejtőzik egy olyan metamorfózisban, mely két gondolkodó (sentient) faj kereszteződéséből adódik, arról nem is beszélve, hogy az adaptáció új módozatai is felmerülhetnek, melyek megnövelhetik egy faj túlélésének esélyeit.

A mozgalomnak két további skrupulusa van. Az egyik a DNS-készlet eredete. Az Old Vilniuson tíz éve létező idegen kolónia ugyanis elszegényedett, nyomorba került, és kétségbeesésükben saját DNS-készletük kiürítésével próbálták pénzhez jutni. Ez egy szimbolikus végkiürítése fajuk szentségének, mivel ez a legősibb és legjellemzőbb eredetiség, amit egy faj felmutathat. Ennek kontaminációja a „fajtisztaság” feladásával jár. Ez az érv azonban, mint azt korábban említettük, csak egy mesterséges koncepció, mely (mint más határ) meghaladható, átléphető.

19 ELLIS, Warren – ROBERTSON, Darrick, *Back on the Street, Transmetropolitan*, Vol I, Vertigo Comics, 1997, 25.

20 Vol I, 60.

21 Vol I, 38.

22 „We are literally *between bodies*.” Vol I, 37.

A másik probléma pedig a vezetőjükhöz kötődik. Tény, hogy a Transient-ek gyűlölt kisebbségi pozícióba kerültek, nem kapnak se munkát, sem tisztességes segílyt, nehezen jutnak számukra megfelelő élelemhez, és elszegényedésük folytán megindult területi szegregációjuk: visszaszorultak az Angels 8 nyomorzónájába. Így már csak komoly politikai erőfeszítések árán lehet olyan párbeszédet folytatni, mely a helyzet javítására irányulhatna. Fred Christ azonban egy egocentrikus, hataloméhes, korrump vezető, igazi Hamis Proféta, aki ahelyett, hogy kivetné népét a nyomorból, barikádokat emel, fel-tüzeli a közösséget és felfegyverzi őket, mondván: így fogják kiharcolni maguknak a megérdemelt pozíciót a társadalomban. Egy hiteltelen vezető nem képviselhet nemes célt.

Látható, hogy egy kisebbség módszeres gettósítása zajlik le a Városban, mikor a Transient-ek elzárkóznak/beszorulnak az Angels 8 kerületbe. A Városi Központ is egyre vehemensebben készül a Mozgalom móresre tanítására, míg Fred Christ alig várja, hogy forradalmat provokáljon. Az itt megvalósuló fiktív gettó hasonló módon működik, mint a 9-es Zóna úrlényei esetében (*District 9*, 2009, rendezte Neill Blomkamp), mely szintén fegyveres konfliktussá növi ki magát.

Ami a történet végét illeti, az rámutat a gonzó újságírás erejére. Mikor a zavargásokból vérontás lesz, Spider ott van a közepében, és egy sztriptízbár tetejéről élőben tudósít. Ennek hatására azonnal aktivizálódnak az emberjogi aktivisták, és nyomás alá helyezik a Városi Központot. A rendőri erőket visszahívják, a vérengzés véget ér. Spidert hazafelé megtámadják a rendőrök, és alaposan elverik, megfenyegetik, miszerint ha még egyszer belekőp a levesükbe, meg is fogják ölni. Mégis, ha ő ott nem teljesíti újságírói kötelességét, további emberéletek vesztek volna el a harcban.

Zárásul következzen néhány idézet Spider tudósításából a Transient-lázadásról.²³

Dzsungelritmus dübörög alattam; gumibotok kalapácsoló hangja a rohampajzsokon, rendőrhagyomány, amikor elfajulnak a dolgok az utcán.

Az Angels 8-ban vagyok, felette mindannak, amit kétségkívül úgy hívnak majd a „Transient-lázadás”. Végül is, a történelmet a nyertesek írják, és ha a zsaruk úgy akarják nevezni, hogy Transient-lázadás, akkor az úgy is lesz. Mert az egész placcot Transient vér borítja majd. És tudjátok, mi van? Ez nem az ő hibájuk. [...]

Ez erődemonstráció. Hogy merészeli bárki is megkérdőjelezni a Városi Központ autoritását? Hogy merészel egy csapat dilinyós önállóan gondolkodni? Szóval menjünk, és tiporjunk rá a gyerekekre, bolondokra és inkompetensekre, mert ettől duzzadnak majd a golyóink.

Látok egy együgyű, fegyvertelen Transient férfit félig letépett arccal, ahogy három zsaru gypálja. Az egyik a saját felálló farkát marcolássa.

Elnézést kérek. Ez túl erős megállapítás számotokra? Túlságosan is úgy hangzik, mint az igazság? Kapjátok be.

Ha bárki ebben a szaros városban akár két lyukas garast is adna az Igazságért, akkor mindez most nem történne meg. Nem látnék egy Transient nőt véres arccal, hasát szorongatva behúzódni egy pornóbolt küszöbére. Nem látnék rá egy egy halott sráca, aki alig lehetett tizenhárom, és most ott van bezsákolva egy rendőrautó tetején. Senki nem folytatna véres könnyeket a gáz spray-ktől vagy az idegránátoktól, amiket a zsaruk a Cranberryn dobálnak. Nem lennék körülvéve olyan emberekkel, akiknek itt kell élniük és dolgozniuk, könnyek közepette.

24 Vol I, 24.

25 Vol II, 79.

Élvezitek? Tetszik, ahogy részletesen leírom nektek mindazt a gusztustalan szart, ami azokkal az emberekkel történik, akik mellett talán épp a múlt héten sétáltatok el? Nagyszerű. Megérdemeltétek. A hallgatásotokkal.

Ziang Huai – a digitalizált fiú

„Mi vagyunk a letöltöttek; azt választottuk, hogy emberi tudatunkat atom méretű gépekké alakítsák.”²⁴

A *Boyfriend is a Virus* (*Vírus lett a pasim*) c. számban egy másik tipikus poszthumán tematikával találkozunk: a tudatfeltöltéssel (mely a krionika mellett a másik fontos reményforrás az élet meghosszabbítására). Channon Yarrow Spider asszisztense, aki szerelmes lesz Ziang Huaiba. Az érzelmileg eléggé egyoldalú kapcsolat akkor ér véget, amikor Ziang közli, hogy „letölti magát” (get downloaded). A szívfájdalomtól letaglózott Channonnak nehezebbre esik megértenie ezt a döntést, Spider nyújt neki támaszt ebben, mikor megkísérli megértetni vele a jelenség hátterét. „Az egész egy Hans Moravec nevezetű fickóval kezdődött. Ő alkotta meg a »letöltés« (downloading) kifejezést, és tette fel a kérdést, lehetnek-e az intelligens robotok olyanok, mint az emberek? Emberek lennének egyáltalán?”²⁵ Majd levezet egy gondolatmenetet, amelynek mentén a „posztbiológiai ember” eljutott addig a filozófiai válaszadásig, miszerint ha lehetséges az ember gépesítése (protézisek, mesterséges szervek stb.), s tudata megőrizhető, akkor tökéletlen fizikai teste felszámolható.

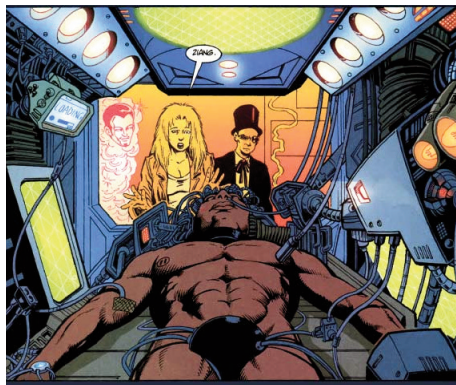
Ez az explicit utalás segít elhelyezni, honnan szerezte Warren Ellis inspirációit a digitalizált fiúhoz. Hans Moravec *Mind Children* (1989) majd *Robot, Mere Machines to Transcendent Mind* (1999) c. könyvei tették szélesebb körben ismertté a robotika, mesterséges intelligencia, tudatfeltöltés lehetőségét. 1989-es prognózisa szerint a tudatfeltöltés körülbelül 2030–2040-re megvalósulhat. Kezdetben „downloading”-nak majd „uploading”-nak hívta ezt a műveletet (Ellis '97-ben még az előbbit használta, annak elavulása miatt én az utóbbinál maradok). A hipotetikus eljárás lényege az, hogy nanotechnikai műszerekkel beszkennek az ember agyát, szimulációk segítségével összehangolják a biológiai és a számítógépes modelleket, és ha a feltöltés befejeződött, tetszőleges testhez csatlakozhatják a funkcionáló alanyt. Igen, a metamorfózis során az eredeti test meghal, de az elme szoftverként tovább él.

26 „Tudat” szócikk a Kislexikonban.
http://www.kislexikon.hu/tudat_a.html

27 Kenneth Hayworth: *Will You Upload Your Mind?*, 2014.
<https://www.youtube.com/watch?v=Kuc3u4FNem8>

28 *Mesterséges popkult*, 42.

A tudatfeltöltésben hívók úgy vélik, hogy 1.) az agy a tudatnak anyagi szerve, a tudat pedig „az emberi agy olyan legmagasabb rendű működése, amelyet a külvilág határoz meg, s amely a külső valóság visszatükrözését valósítja meg”,²⁶ s a neurális hálózatok komplex szerveződéséből jön létre (e szerveződési mintázatok pedig reprodukálhatók vagy más formában is előállíthatók). 2.) A test-elme kettősség helyett az elme immaterialitását hangsúlyozzák, mely hasonlatos például az adatfájlok vagy egyéb komputer szoftverek létmódjához.

Kenneth Hayworth, a Brain Preservation Foundation vezetője szerint²⁷ a tudatfeltöltés a leglogikusabb módja a személyiség konzerválásának. Érvelése szerint amint odáig jutunk, hogy megértjük az agyműködést, már tudni fogjuk azt is, hogyan lehetne azt megépíteni vagy valamilyen más formába transzformálni. Hogy ez egy szá-

mítógép, robot vagy „gazdatest” lesz-e, még nem tudni, ahogyan azt sem, hogy egy „testetlen” egyednek szüksége lesz-e háromdimenziós test-szimulációra, vagy épp a tudata képes lesz-e így egyesülni, feloldódni egyéb entitásokkal. Hipotetikus kérdések hipotetikus válaszokkal.

„A cyberpunk irodalomban az emlékezet kódolható digitális információ: tárolható, másolható, letölthető”, fogalmazza meg Sánta Szilárd.²⁸ Nos, a *Boyfriend is a Virus* megadja a maga válaszát ezekre a kérdésekre. A Gaian Bias szekta tagjai testüket egy biológiailag nem pusztuló gépezetbe transzformálják, és hitük szerint mindenki egy. A rituális feltöltés során az embert beszkenneklik, és korábbi testének energiáit felhasználva „fogletté” válik, milliárdnyi apró géppé, amely képes a körülötte keringő részecskékből manifesztálódni tetszőleges alakban, s bármit létre tud hozni, amit csak szeretne. Ezt a képességet Tico Cortez (Spider barátja, és szintén feltöltött elme) a Makerhez hasonlítja, a *Transmetropolitan* házi automatájához, mely szinte „a semmiből terem” otthonunkban bármit, hasonlatosan a Star Trekből ismert replikátorokhoz. A „fogletek” szabadon mozognak és képesek olyan szinteken egyesülni más „fogletekkel”, ahogy emberi testbe zárva ez képtelenség lenne. Mikor Alix Rübsaam William Gibson *Neurománc* és Pat Cadigan *Synners* című regényeit elemzi, hasonló tematikára lel, mikor is emberek és mesterséges intelligenciák egyesülnek. Számára is az tűnik elő, hogy a fő demarkációs vonal, ami itt átlépésre kerül, az az Én és a Másik közti határ, ahol e két kategória az egyesülés pillanatában átalakul és/vagy felszámolódik.

Konfliktusként tételeződik a történetben, hogy Ziango „meghal-e”. A szerelmes Channon-nak nemcsak a visszautasítás fáj, hanem a

tudat, hogy örökre elveszti szerelmét, az ő értelmezésében „meghal”. Dühíti a tudat, hogy Ziang *meg akar halni*, míg a Gaian-Bias hívők elképzelése szerint ez épp a halál megszüntetése: maga a halhatatlanság, vagy ha úgy tetszik: újjászületés egy másféle létmódban. E poszthumán világban megváltozik „a halál egzisztenciális státusza – mint megjósolhatatlan és elkerülhetetlen – egy kiszámítható és választható eseménnyé.”²⁹ Ugyanez a váltás figyelhető meg a következő epizódban: Mary újjászületésekor.

Mary újjászületése

Az *Another Cold Morning* (Egy újabb hideg reggel) c. számban Spider Jerusalem Maryról tudósít, akire egy sikátorban talált rá. A hibernálásból ébredt és az örület határára sodródott nőt kísérti múltja és jelene, történetét kétségbeesetten próbálja megosztani másokkal, ám az utca népe számára ő csak egy újabb Újjászületett (Revival), aki képtelen megbirkózni helyzetével, integrálódni a társadalomba, és újabb értelmet találni életének. Mary tragédiájának bemutatásával Spider rámutat egy általános társadalmi probléma jelenlétére, melyet a társadalom nem kíván tudatosítani, sem megoldást találni a kezelésére. „Ma este a *Magányos városban*: folytatódik az Újjászületettek ügye. Városunk lassú időutazói, akiket a kronika visszahozott egy jövőbe, amelyet képtelenek megérteni. Tudunk-e nekik segíteni, amikor az első pillantás az ablakon át menthetetlenül elmebajba kergeti őket? *Kellene* segítenünk rajtuk?”³⁰ Így szól a képregény egy korábbi szakaszán a tévés híradás, mintegy a háttérben, beleeszve a zajba és más hírekbe, mégis előreutalván a későbbi történetre.

Itt két dologra szeretnék rámutatni: az egyik az *élet mint döntés*, és ennek *következményei*.

A transzhumanisták számára egyértelmű, hogy ha mód nyílik az emberi élet meghosszabbítására vagy kiteljesítésére, akkor azt meg kell ragadni. A *Transzhumanista Deklarátum* első pontja így szól: „a jövőben a technológia radikálisan megváltoztatja az emberiséget. Előre

29 Ossiias, Matt, *The Anxiety of Techno-utopia: Accelerationism, posthumanism, transhumanism, and the 'frightening stillness' of life at its limits*, 6. Letölthető az Academia.edu-n: <https://newschool.academia.edu/MattOssiias>

30 Vol II, 24.

31 *The Transhumanist Declaration*. Angolul a UK Transhumanist Association honlapján:
<http://www.uktranshumanistassociation.org/declaration.shtml>
Magyarul:
<http://www.transhumanism.org/index.php/WTA/more/180/>

32
<http://www.alcor.org/>

33 Vol II, 96.

34 Vol II, 97.

látjuk az emberi állapot átalakításának lehetőségét, beleértve az olyan paramétereket, mint az öregedés elkerülhetetlensége, az emberi és mesterséges intelligencia korlátai, a kéretlen lelki beállítottság, a szenvedés, valamint kényszerű Földhöz kötöttségünk.”³¹ Nyilvánvaló, hogy az ilyen természetű beavatkozásoknak mindig lesz piaca. Nézzük meg részleteiben Mary történetét, mielőtt értékeljük következményeit.

A kryptonika a kriogenika tudományának egy ága, ahol is alacsony hőmérsékleten lefagyasztják, hibernálják az élő testet (legyen ez emberé vagy állaté), hogy a jelenleg gyógyíthatatlan kórral küzdő testet megőrizték a jövő számára, annak reményében, hogy később lehetővé válik e betegségek kezelése.

Robert Ettinger 1962-ben publikálta *The Prospect of Immortality (A halhatatlanság kilátása)* című könyvét, amelyben bemutatta a kriónikus „felfüggesztés” gondolatát. Alacsony hőmérsékleten a kémiai aktivitás lelassul, megszűnik, így elvileg a folyékony nitrogénben „tartósított” testek megőrizhetők, és potenciálisan újraéleszthetők. Az egyik legjelentősebb nehézség e téren a fagyasztással járó szövetroncsolódás. Ennek kiküszöbölésére fejlesztették ki a krioprotektáns anyagokat és a vitrifikációs eljárást. Míg a kriokonzerválás már bevált módszer petesejtek, embriók és spermiumok megőrzésére, teljes és sikeres emberi kioltvasztásra még nem került sor. Ennek ellenére a tudományág folyamatosan fejlődik, és különböző intézmények foglalkoznak/foglalkoztak ezzel, fel is lehet iratkozni szolgáltatásaikra. Ilyen például az 1972-ben alapított Alcor Life Extension Foundation. Honlapjukon a következő olvasható: „Hisszük, hogy az orvostudomány technológiái az elkövetkezendő évtizedekben többet fognak fejlődni, mint a korábbi évszázadokban, és lehetővé válik a károsodások molekuláris és sejtszinten való gyógyítása, és a teljes fizikai és mentális helyreállítható lesz.”³²

A *Transmetropolitan* fiktív világában Mary is jegyet váltott a jövőre, mikor hatvannégy évesen, több szívroham után leszerződött a Ryley Alapítvánnyal, és befizetett neurológiai felfüggesztésre. Élni akart, tapasztalni: „Mary tovább akarta figyelni a történelmet”.³³

Akárcsak az Alcor jelenlegi tudósai, a Ryley múltbéli szakemberei is hittek és reméltek. Erre a kétséges „reményre” lehet befizetni most is, és ez történt a Marynél is. „A Ryleynál az elfoglalt optimisták finoman eltávolították Mary fejét, beborították eléggé kezdetleges védőanyagokkal, és beledobták egy folyékony nitrogénnel teli acélvödörbe, mintha érmét dobnának egy kívánságbútba.”³⁴

Körülbelül két évszázad telt el, mikor elérkezett Mary felélesztésének ideje, és elkezdődött a felélesztés folyamata. Ennek részletes bemutatását elvileg Marytól tudjuk meg, ám mi csak Spider cikkével találkozunk. Saját nyomozása (vagy kreatív kútfője) folytán ez számos olyan részletet is tartalmaz, melynél egyikük sem lehetett jelen, így eldönthetetlen kérdés marad, hogy a beszámoló mennyiben „hiteles”, és mennyiben egy társadalomkritikai cikk poétikus költése. A kritikai vonulat jelenléte evidens, mikor Spider a következőképp fogalmaz: „kiszáritották a folyékony nitrogént, miközben karórájukra

pislogtak, és belerakták Mary fejét egy védőmezőbe, mielőtt lero-
hantak az afrikaiba ebédelni. Teletömve matokéval, visszatértek,
hogy megállapítsák, Mary az volt, amit az ősi felfüggesztési szerző-
dés állított róla. Úgyhogy nekiálltak egy olyan testet növesztetni
Marynek, amit a szerződés szerint kért.”³⁵

A kezdetleges fagyasztási technológia miatt először a fagykárt
kellett elhárítaniuk, melyet nanobotokkal végeztek el. „Robotok
többezres regimentje, mindegyik csak molekula méretű, csatlakozott
rá Mary agyára. Ebben a mérettartományban nem probléma úgy
mozgatni az atomokat, mint az építőkockákat, hogy összerakhassák
azt, amire szükség van, abból, ami adott. Felderítők vadászták le
Mary agyának sejtszintű információs struktúráit, aztán előküldték a
gyalogosokat, hogy sejtről sejtre tapasszák össze Mary agyát.”³⁶

A 100 nanométernél kisebb léptéken való anyagmanipulálás és
eszközkészítés lehetősége új dimenziókat nyitott a technológiai evo-
lúcióban – és népszerű tematikává vált a tudományos fantasztikus
irodalomban is. Bert Gordijn három koncepciót nevez meg a nano-
technológiai irodalmi reprezentálására: 1.) minden technológia,
amely kisebb a mikrotechnológiánál, az a nano kategóriába tartozik.
2.) anyagok programozása vagy manipulálása molekuláris szintű pre-
cíziónal és háromdimenziós tárgyak miniatürizálása tetszőleges
méretre, 3.) nanotechnológia, mint tudományág, amelynek legalább
egy aktív, alkotó tényezője kisebb 100 nanométernél.³⁷ A nanotech-
nológiában a legismertebb név Eric Drexleré (becenevén Mr. Nano-
technológia), aki 1981-ben *Molecular Engineering: An Approach to
the Development of General Capabilities for Molecular Manipulation*
címmel megírta az első tudományos cikket a témában. Korai kutató-
saiban egy forradalmi technika vízióját taglalja: „apró összeszerelő
gépek [amelyek] sejtről sejtre képesek lesznek átépíteni a testün-
ket”.³⁸ Ezek az önreplikáló, multifunkciós minimasinák, a „nanobo-
tok” benépesítik a kortárs sci-fiknek egy jórészét, és a *Transmetro-
politan*ban is kulcsfontosságúvá válnak, mikor Mary megkonstruálá-
sára kerül a sor.

Mary számára egy huszonöt éves testet építettek, melyet össze-
kötöttek a helyreállított memóriával, és utána orvosi értelemben
készen állt „második életére”. És Mary felébredt. Újjászületése nem
volt se szép, se dicsőséges. Spider véleménye impliciten is kitűnik a
szóhasználatából, a kiemelt részletekből. „Felébredt egy mocskos,
ablaktalan helyiségben, egyedül és nedvesen, körme alatt sár és
piszok, teste feszült rajta, mint az egy számmal kisebb kesztyű. Mary
enyhén sokkos állapotba került, mire a tanácsadó előkerült tíz perccel
később. [...] Odaadta neki az Újjászületetteknek járó fürdőköpenyt,
és csöndesen fellélegzett, hogy ezúttal ki is mosták.”³⁹ Miután Mary
első kérdése az volt, hogy mi történt a férjével (aki pár évvel neje
lefagyasztása után elhunyt), a tanácsadónak elment a kedve attól,
hogy a traumatikus állapotban levő Maryt szexrabszolgaként használ-
ja. A rutin eljárás folytatódik: rövid tájékoztatás után az Újjászületett
személyt átszállítják a szálláshelyre, ahol kap egy ágyat és adomány-

35 Vol II, 99.

36 Vol II, 100–101.

37 GORDIJN, Bert,
*Nanoethics: From
Utopian Dreams and
Apocalyptic
Nightmares towards
a more Balanced
View, Science and
Engineering Ethics*,
11. szám, 2005,
522.

38 *Mesterséges
popkult*, 89.

39 Vol II, 103.

ruhákat. Innentől kezdve az Újjászületett magára van utalva, s azt kezdhet magával, amit csak akar. Spider cikkének konklúziója a következő: „[Mary] nem kellett itt senkinek. Kényszerű kötelességből támasztották fel. Egy olyan jövő nyakára lőcsölték, aminek már megvoltak a saját problémái egy olyan múlt miatt, ami nem törődött semmivel.⁴⁰”

Mary tragédiája tehát tudományos fantasztikus keretek között mutatja be az emberi élet deszakralizálódását. Ebben a világban pusztán azért, mert valaki él, vagy nagy nehézségek árán túlél, nem jár plecsni. Egy gyilkosság vagy baleset se megy újdonságszámba a *Transmetropolitan* kriminalizált világában. A társadalmi felelősségvállalás egész más szinten valósul meg, ahogy a gondoskodó állam fantazmagóriája is a múlté. Aminek itt tanúi lehetünk, az az, hogy Mary hozott egy döntést: még többet akart élni. Testet és időt vásárolt magának. Amire leszerződött, teljesítésre került. De utána nincs se állam, se egyház, se más szervezet, mely törődne mentális egészségével vagy azzal, hogy Mary új szociális kötelékbe helyezkedjen. A második életüket kezdők számára nincs védőháló. Egy gyermekért felelős családja, egy második gyermekkorát élő felnőtt család, barátok, ismerősök nélkül kívülről marad. Nincs csapatmunka, se tervezés, se szolidaritás. Mindez egy olyan világban történik, amit Mary nem ért, és ahol a legkisebb jóindulat vagy érdeklődés sincs irányában. Identitása nem köti a jelenhez, neki nincsenek kortársai. Ő a múltnak egy zárványa, melynek itt már nincs piaci értéke. Esete meggyezik a mindenkori társadalmi peremre szorult hátrányos helyzetűekével. Hálátlan pozíciójukban kivettetnek a társadalmi lét szövetéből, mert több energiába kerülne reinteegrálni őket, mint amennyi „hasznot” termelni tudnának.

Felhasznált irodalom

- CLARK, Andy, *Natural-Born Cyborgs: Minds, Technologies and the Future of Human Intelligence*, Oxford University Press, 2003.
- ELLIS, Warren – ROBERTSON, Darrick, *Back on the Street, Transmetropolitan*, Vol I, Vertigo Comics, 1997.
- ELLIS, Warren – ROBERTSON, Darrick, *Lust for Life, Transmetropolitan*, Vol II, Vertigo Comics, 1998.
- GIBSON, William, *Burning Chrome*, Ace Books, 1986.
- Idegen univerzumok: Tanulmányok a fantasztikus irodalomról, a science fictionról és a cyberpunkról*, szerk. H. NAGY Péter, Dunaszerdahely, Liliium Aurum, 2007.
- Mirrorshades: The Cyberpunk Anthology*, szerk. STERLING, Bruce, Ace Books, New York, 1988.
- GIBSON, William, *Izzó króm*, Valhalla Páholy, Bp., 1997.
- SÁNTA Szilárd, *Mesterséges popkult: Bevezetés a kortárs sci-fi olvasásába*, Dunaszerdahely, Liliium Aurum, 2012.
- The Cyborg Handbook*, HABLES GRAY, Chris szerk, Routledge, 1995.

Internetes szakirodalom (Utolsó megtekintés: 2016. 02. 14.)

- FÜZI Gabriella – TÖRÖK Ervin, *Bevezetés az epikai szövegek és a narratív film elemzésébe*, Szeged, 2006. Gépeskönyvként elérhető:
[http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Magyar/58F%fczi/Vizu%e1lis%20%e9s%20irodalmi%20narr%e1ci%f3%20\(E\)/tankonyv/tartalom.html](http://gepeskonyv.btk.elte.hu/adatok/Magyar/58F%fczi/Vizu%e1lis%20%e9s%20irodalmi%20narr%e1ci%f3%20(E)/tankonyv/tartalom.html)
- BETHKE, Bruce *Cyberpunk* c. novellájához írt előszava az Infinity Plus honlapján:
<http://www.infinityplus.co.uk/stories/cpunk.htm>
- BRAWYN, Gareth, *Description of the Cyberpunk Worldview*, MONDO 2000 konferencia. Összefoglalója elérhető a Cyberpunk Project oldalán:
<http://project.cyberpunk.ru/idb/worldview.html>
- ELLIS, Warren, *Subway = Transmetropolitan*, Issue #1, 26.
<http://www.hellocomic.com/transmetropolitan/c1/p1>
- GIBSON, William, *Burning Chrome*, HarperCollins e-books.
<http://www.harpercollins.com/9780060539825/burning-chrome>
- GORDIJN, Bert, *Nanoethics: From Utopian Dreams and Apocalyptic Nightmares towards a more Balanced View*, Science and Engineering Ethics, 11. szám, 2005, 521-533.
- LAGRANDEUR, Kevin, *What is the Difference between Posthumanism and Transhumanism?*, Ethical Technology, az Institute for Ethics and Emerging Technologies honlapján, 2014. júl. 28.
<http://ieet.org/index.php/IEET/more/lagrandeur20140729>
- OSSIAS Matt, *The Anxiety of Techno-utopia: Accelerationism, posthumanism, transhumanism, and the 'frightening stillness' of life at its limits*. Letölthető az Academia.edu-n. <https://newschool.academia.edu/MattOssias>
- RÜBSAAM, Alix: *Frictions in the Posthuman: Putting Posthumanism into Practice in Science Fiction*. Letölthető az Academia.edu honlapjáról. <https://amsterdam.academia.edu/AlixR%C3%BCbsaam>
- SCOTT, Kristi, *Transhumanism vs. /and Posthumanism*, Ethical Technology, 2011. júl. 14, az Institute for Ethics and Emerging Technologies honlapján. <http://ieet.org/index.php/IEET/more/scott20110714>

Egyéb internetes hivatkozások (Utolsó megtekintés: 2016. 02. 14.)

- A spekulatív fikció definíciója az SFMAG honlapjáról: <http://sfmag.hu/impreszum/>
- Az Alcor Life Extension Foundation honlapja: <http://www.alcor.org/>
- Kenneth Hayworth: *Will You Upload Your Mind?* (videó), 2014.
<https://www.youtube.com/watch?v=Kuc3u4FNem8>
- Hunter S. Thompson a BrainyQuotes oldalán:
<http://www.brainyquote.com/quotes/quotes/h/huntersth588279.html>
- The Transhumanist Declaration*. Angolul a UK Transhumanist Association honlapján: <http://www.uktranshumanistassociation.org/declaration.shtml> Magyarul: <http://www.transhumanism.org/index.php/WTA/more/180/>
- „Tudat” szócikk a Kislexikonban. http://www.kislexikon.hu/tudat_a.html
- The Cyberpunk Project / Information Database*: <http://project.cyberpunk.ru/idb/timeline.html>